

מסורת הש"ס

(א) [לָקַמַן מַחַת:] (ג) [בַּגְּהוֹת מִיַּי הַגִּירָסָה אֲחִיר יְהוּדָה אִישׁ וּבְנֵיהֶם אִמֶּר שְׂמוּאֵל], (ג) כְּמוֹתוֹת פֹּז: ע"ש, (ד) [לְעֵיל לָטוּ כְּמוֹתוֹת קַח:] (ה) לָקַמַן מַחַ: [שָׁבַת נָגַ וּשְׁ"נ], (ו) [לָקַמַן מַחַ: חוֹלֵין עַה:] (ז) בִּיק לָהּ בִּימָהּ, (ח) [לְעֵיל לָח:] (ט) בִּימָה ד': [לְעֵיל לָח:], (י) [פִּי'הּ הִיד'], (י) [וּבְכַתּוּבוֹת הָאֲרִיכוֹ ע"ש], (כ) [שִׁידָן לְעֵיל בַּמִּשְׁנָה לַח:], (ל) [גִּי' שִׁידָן שֶׁסִּי]

תורה אור השלם

1. לא יקום עד אחר בִּאִישׁ לָקַל עוֹן וְלָקַל חֻשָּׁתָא בְּכָל חֻטֵּא אֲשֶׁר יַחֲטִיא עַל פִּי שְׁנֵי עֵרִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֵרִים יָקוּם דָּבָר: דברים יט טו

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לָהּ שֶׁנֶּרְוִי וּמִנְחָה מַחֲיִיו שְׁבוּעָה (ב) הוֹבֵ' ד"ה וְיִגֹּ' עֲשִׂיהָ כְּדִי שֶׁנֶּטֶן חֲבִירוֹ מִשְׁעִיר כְּדִי שֶׁנֶּטֶן כִּלְכִּל וּמִתּוֹת כִּיִּן יִתְּנָק:

גליון הש"ס

גמרא טענו חטים ושעורים. ע"י רש"ס ב"ב דף פד ע"ב ד"ה מִין א':

מוסף רש"י

לכל עון ולכל חטאת הוא דאנין קם. לוי'ת חביו נענש על עוונות, לא טעם נוף ולא טעם ממון, אבל קם הוא לשבועה, אמר לחביו קן לי מנה שהלומך, אמר לו אין לך כדיי כלום ועד אחד מעירו שים לו, חייב לשבע לו (דברים יט טו), כל מקום ששנים כיו' אחרי מחייבו שבועה, על ממון שאילו היו שנים היה משלם, עכשיו ישבע שהעב מחסם (כתובות יט), יישר וכן אמר ר' יוחנן. יפה אמרת וכן שמעתי מר' יוחנן (שבת טז), שפיר קאלמת (פסחים ג:) וחזין ענה). מישתא הוה שהי ליה, מהגא של ריש לקיש כשאמר ר' יוחנן שמעיה שאני מודה לו, הנה ריש לקיש עשה או שמים קודם שחולק עליו, אולי יחזור בו, ובמזן ק' יא' רב אסי ולא שמע אס נחלק עליו (חזקין עה). מישתא הוה שהי ליה, שומא מים היה כשאמר ר' יוחנן ובמזן ק' יא' רב אסי (שם), טענו חטין והורדה לו בשעורין פטור. ללא ממין הטענה הוא (קטן חב). דנענין הודאה ממין הטענה עגמה (ב"מ ק:) ופטור אף מדמי שעורין, דהא אמר ליה מובע לאו שעורין יהיו לך ואחולי מחלל גביה (ב"ב דה).

חדע. דשאר מתניתין שזה קתני: **טריסית**. מעה קטנה: **דינר כסף טריסית פונדיון ופרוטה**. או או קתני: **דינר מטבעות**.

טבועה במטבע נורה ולא טענו משקל חה הודה לו מטבע ואע"פ שזו כסף חו נחשת ממין הטענה היא דכולהו מטבע נינהו: **דיקא נמי כו'**. אלמא טעמא משום דכל מטבע חד הוא ודוקא קתני: **ורב**.

דבעי למימר שזה קתני הכי מפרש סיפא דקאמר שהכל מין מטבע אחד הוא כל מטבעות השנויות כאן דין אחד להם שאף הקטנה שבהן יש זה כדי הודאה לחייבו שבועה: **נימא כשמואל סבירא ליה**. דכולה מתני' דוקא קתני ומשום הכי תנן דרישא שמי כסף יש לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור מדמה שטענו לא הודה לו ואע"ג דתחלת טענה שמי כסף ומו לא: ה"ג בתוספתא ^ט **דינר זהב והוב יס לי בידך אין לך בידי אלא דינר כסף חייב**. ופי' דינר זהב היינו טבוע וטעמא משום דהכל מין מטבע אחד והוה ליה ממין הטענה. ומיהו סייעמא לרב הוא דמדאכטריך לפרושי זהב זהב מכלל דמתני' דתנן דינר זהב סתמא שזה קאמר ושהכל דין מטבע אחד קתני ומדסיפא שזה רישא נמי שזה וקתני רישא שמי כסף יש לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור וע"כ משום דליכא כפירת שמי כסף הוא: ה"ק **כל האומר דינר זהב לאומר זהב** [וזהב] דמי. וברייתא לא שהטוען מפרש זהב זהוב קאמר אלא ה"ק הטוען דינר זהב סתם דמסתמא זהב זהוב קאמר והלה אומר אין לך בידי אלא דינר כסף דהיינו נמי דינר מטבע וישנה הודאה ממין הטענה חייב: **חסר מעה פטור**. אלמא כפירת שמי כסף דענין: לא שנו. דבעי טענת שמי כסף אלא בשבועה דלהא בטענת מלוה והודאת מקלת ללוה אצל שבועה צעדות עד אחד שהלה כפר הכל ועד אחד מעירו שהוא חייב וגמלא מחייבו (א) אפילו לא טענו אלא פרוטה וכפר חייב הואיל ואס היו שנים היו שמעתי מר' לפרוע דהא שזה פרוטה ממונא הוא היחיד מחייבו שבועה: **יישר וכן א"ר יוחנן גר' ולי"ג תו י"שר: מכלל דפליג עליה ר"ל**. צעא' הוא דקא צעי גמרא לימא מדקאמר וכן אמר ר' יוחנן מכלל דפליג עליה צר פלוגמיה: **א"ד מישאא הוה שהי ליה ושתיק ליה**. כך היה דרכו של ריש לקיש כשהיה ר' יוחנן אומר דצר צבית המדרש היה שזהה מלהשיב עד שיגמר רבי יוחנן כל דרכו וכל טעם דבריו ואח"כ היה חולק עליו ובמזן ק' יא' רבי יצחק זה מזהמ"ד ולא שמע אס נחלק עליו: **איכא דאמרי מישיסי הוה שסי**. ריש לקיש מיא צבי מדרשא כי אמרה ר' יוחנן להא מילתא: **ור"ג מחייב**. דלא צעי הודאה ממין הטענה: הודה

דמנ"ל הא דהא לר"ג חייב צדמי שעורין דאי לאו הכי אין כאן הודאה כלל ואס כן מנ"ל דלרצנן פטור ופליגי אף צדמי שעורין דלמא לא פליגי אלא אס חייב שבועה על החטין דלמר צעי שבועה ולא צעי הודאה ממין הטענה ולמר לא צעי ליה כו' ושמא משמע ליה לרבה צר נתן לשון פטור דפטור לגמרי א"ג אע"ג דמיפטר מדמי שעורין אף לר"ג אפ"ה חשיב ליה הודאה: **טו** **ר"ג מחייב**. תימא דצפרק בתרא דכתובות (דף קז: ושם) גבי פלוגמא דאדמון ורבנן קאמר ר"ג רואה אני את דברי אדמון דמחייב בטוען חבירו (א) כדי יין וכדי שמן וקאמר ליה אידך שמן להד"מ קנקנים נמי חמשה אית לך חמשה לית לך משום דיש צלשון הזה לשון קנקנים והשתא לר"ג אפ"י אין צלשון הזה לשון קנקנים חייב דאפילו צטוענו חטים והודה לו בשעורים מחייב וי"ל דלדידיה נמי נפקא מינה אס טענו עשרה כדי שמן ואמר ליה אידך אין לך אלא חמש חייב גס בקנקנים בזהדאמו ולא מזי למימר לא הודיתי לך בקנקנים דיש צלשון הזה לשון קנקנים: **ל' להודיעך** בחו דר"ג. דכחו עדיף דמילתא דרצנן הוי כח דפטור: הודה

שבועת הדיינין פרק ששי שבועות

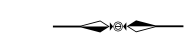
במוענזו בדינר מטבעות.

במוענזו בדינר מטבעות. פי' צקונטרס טבוע במטבע נורה ולא טענו משקל חה הודה לו מטבע ואע"פ שזה כסף חה נחשת ממין הטענה היא דכולהו מטבע נינהו וקשה דלעיל (דף לט:) גבי שמי כסף יש לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה מסקי' לשמואל דפטור משום דמה שטענו לא הודה לו וכ"מ דאיידי בשאינן טבועים א"כ חסרא לה טענה דאין כאן שזה צ' מעות דחסר מה שצריך ליתן כדי להטביעה חה דוחק לומר שאין שזה לפרוטה בלאו חסרון ועוד דמשמע צטוענו מטבעות דעד השתא לא איירי במטבעות וסתם צ' כסף טבועים הס ועוד דקאמר הא קמ"ל דפרוטה בכלל מטבע איתא משמע דאין חידוש אלא מפרוטה דקתני והלא צשאר מטבעות נמי יש חידוש גדול דחשיב ממין הטענה ועוד דאפי' עבד גדול ועבד קטן חשיב מה שטענו לא הודה לו צפרק השואל (צ"מ דף ק:.) ומנורה גדולה ומנורה קטנה אמרינן נמי לקמן (דף מג.) דמה שטענו לא הודה לו אע"פ שאורתם שזה ועוד דלשון דיינר מטבעות לא משמע דיינר טבוע ועוד דצמקון צצרייתא דדינר זהב זהוב גרסי' בכל הספרים פטור וצקונטרס לפי פירושו דוחק להגיה חייב על כן נראה לפרש צטוענו דיינר מטבעות שנתן לו דינר להחליף וליתן תחתיו מטבעות ושואל אותן מטבעות והלה טוען החזרתי כולם חוץ מדינר כסף או טריסית או פונדיון או פרוטה:

שהב"ר דין מטבע אחד. פירש צקונטרס שאף בקטנה שבהם יש זה כדי הודאה לחייבו שבועה ותימא הא שמעינן מרישא דקמי הודאה שזה פרוטה ודוחק לומר דסלקא דעקן דגבי צביעת דינר זהב שהיא גדולה לא חשיבא הודאה פרוטה: **אב"ב** משענת מלוה והעדאת עד אחד ב'. וא"ת דצשלתי הכותב (כתובות פז: ושם) אמרינן דאין אפי' בהעדאת עד אחד אלמא משוינן עד אחד להודאה במקלת ויש לומר דשמואל דהכא לטעמיה דמחייב לעיל ככפירת פרוטה דכיון דמשמטב אפרוטה מוקמינה קרא דאלל קס לשבועה צפרוטה אצל בקרקעות לא משכחא דמשמטב צשום מקום ולפי זה צ"ל דלית הלכתא כותיה דשמואל צהך דהכא כיון דתליא צההיא דלעיל צדההיא דלעיל לית הלכתא כותיה דמתני ר' חייא לסייעיה לרב ועוד דרב פפא דה"ל בתראה סבירא ליה כרב לקמן צשמעתי'): **וב"ב** מקום ששנים מחייבין אותו במזן אחד מחייבו שבועה. לאו דוקא דהא איכא כפירת שעבוד קרקעות: **טו** **והודה לו בשעורים פטור**. צס"פ המנחת (צ"ק דף לט:) מסיק רבה צר נתן דפטור אף מדמי שעורין ותימא דמנ"ל הא דהא לר"ג חייב צדמי שעורין דאי לאו הכי אין כאן הודאה כלל ואס כן מנ"ל דלרצנן פטור ופליגי אף צדמי שעורין דלמא לא פליגי אלא אס חייב שבועה על החטין דלמר צעי שבועה ולא צעי הודאה ממין הטענה ולמר לא צעי ליה כו' ושמא משמע ליה לרבה צר נתן לשון פטור דפטור לגמרי א"ג אע"ג דמיפטר מדמי שעורין אף לר"ג אפ"ה חשיב ליה הודאה: **טו** **ר"ג מחייב**. תימא דצפרק בתרא דכתובות (דף קז: ושם) גבי פלוגמא דאדמון ורבנן קאמר ר"ג רואה אני את דברי אדמון דמחייב בטוען חבירו (א) כדי יין וכדי שמן וקאמר ליה אידך שמן להד"מ קנקנים נמי חמשה אית לך חמשה לית לך משום דיש צלשון הזה לשון קנקנים והשתא לר"ג אפ"י אין צלשון הזה לשון קנקנים חייב דאפילו צטוענו חטים והודה לו בשעורים מחייב וי"ל דלדידיה נמי נפקא מינה אס טענו עשרה כדי שמן ואמר ליה אידך אין לך אלא חמש חייב גס בקנקנים בזהדאמו ולא מזי למימר לא הודיתי לך בקנקנים דיש צלשון הזה לשון קנקנים: **ל' להודיעך** בחו דר"ג. דכחו עדיף דמילתא דרצנן הוי כח דפטור: הודה

מ.

לד א ב מ"י פ"ג מהל' טוען הלכה ח נפי' מ"מ' סמג עשין לה טור קו"ע חו"מ סי' פח ס"ט: לה ג מ"י שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ד: לו ד מ"י שם ופ"א שם הל"א סמג שם טור קו"ע חו"מ סי' פח סעיף א צה"ה וסי' פז ס"א: לו ה מ"י פ"ג מהלכות טוען הל"א סמג שם טוש"ע חו"מ סי' פח ס"ב:

רבינו חננאל

שזה קתני. מוקדתי סיפא דינר זהב לי בידך אין לך בידי אלא דינר כסף וטריסית ופרוטה ופונדיון חייב שהכל מין מטבע אחד. ואי אמרת דוקא קתני אמאי חייב מה שטענו לא הודה לו אלא ש"מ שזה קתני וליטרא זהב שאני. ודחי ר' אלעזר ואמר מתניתין בטוענו בדינר מטבעות וקמ"ל דפרוטה בכלל מטבע היא ושאר השמעה פשוטה היא. וק"ל בהא ברב דתני ר' חייא לסייעיה לרב סלע לי בידך אין לך בידי אלא סלע חסר שתי כסף שהן שתי מעין חייב. חסר אחד פטור ש"מ כפירת טענה שתי כסף בעינן ש"מ: **פ"יב**א שתי כסף ופרוטה לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה שהיא חצי חבה חייב. אמר רב נחמן אמר שמואל לא שנו אלא בטענת מלוה והודאת לוה. אבל בטענת מלוה והעדאת עד אחד אפילו לא טענו אלא בפרוטה וכפר בו והעיד בו עד אחד בפרוטה בפרוטה בשבועה בפרוטה שאילו היה עד אחד ע"פ זה היה חייב לשלם פרוטה. עכשיו בעד אחד חייב שבועה שנאמר לא יקום עד אחד באיש לכל עון וגו' ואמר מר כל מקום ששנים מחייבין אותו ממון אחד מחייבו שבועה. וא"ר נחמן אמר שמואל טענו חטין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב. א"ר יצחק וכן א"ר יוחנן: פירוש מישתא שהי יגע היה ולפיכך לא השיב. וי"א שותה היה: לימא מסייעא ליה טענו חטים והודה לו בשעורים פטור ורבן גמליאל מחייב. טעמא דטענו חטים והודה לו בשעורים כו': תורה בטענו כלים וקרקעות הודה באחד מהן וכפר